

Sygn. akt I ACa 471/17

Sygn. akt I ACz 662/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. G. (1)

przeciwko (...) Spółce z o.o. w B.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 30 grudnia 2016 r. sygn. akt I C 565/16 i zażalenia strony pozwanej od zawartego w tym orzeczeniu rozstrzygnięcia o kosztach sądowych

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

3. **oddala zażalenie.**

SSA Grzegorz Krężolek SSA Andrzej Struzik SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt : I ACa 471/17

I ACz 662/17

UZASADNIENIE

Powód J. G. (1), w pozwie skierowanym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B. [poprzednio Przedsiębiorstwo (...) spółka jawna], domagał się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 lutego 2003 roku, sygn. akt V GC 415/02 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 3 grudnia 2003 roku, sygn. akt I ACa 979/03 , w zakresie należności głównej , co do sumy 141 491,78 zł, z dniem 19 października 2005 r. Ponadto domagał się obciążenia przeciwniczki procesowej kosztami postępowania.

W motywach żądania wskazał , że w 2003 r pozwana spółka wystąpiła przeciwko niemu z roszczeniem o zapłatę kwoty 454 263,80 zł tytułem nieuregulowanej należności z zakupione paliwo.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 lutego 2003 roku, IX GC 415/02, utrzymanego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 3 grudnia 2003 roku I ACa 979/03, powództwo to zostało uwzględniono w całości .

Na jego podstawie pozwana spółka wszczęła przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne, które nadal prowadzi komornik przy Sądzie Rejonowym w B. , M. S., pod sygnaturą Km 68/04.

Argumentował , że w spółce przed jej przekształceniem, posiadał udział kapitałowy w wysokości 33 i 1/3%. Na mocy wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 13 maja 2005r został wyłączony ze spółki . Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w T. z dnia 19 października 2005 roku.

Pomimo wyłączenia nie otrzymał należnej spłaty przysługującego mu udziału kapitałowego.

W związku z tym, w dniu 22 stycznia 2008 roku złożył spółce oświadczenie o potrąceniu należności zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 lutego 2003 roku, utrzymanego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 3 grudnia 2003 roku z należnościami z tytułu wartości tego udziału , który dotąd nie został wzajemnie rozliczony. Następnie, odwołując się do dokonanego potrącenia złożył pozew o pozbawienie wskazanego tytułu , wykonalności w całości .

Na podstawie wydanego w dniu 30 maja 2014 roku wyroku Sądu Okręgowego w T., sygn. I C 476/08, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K., sygn. akt I ACa 1667/14, wymieniony tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności, co do kwoty należności głównej, w wysokości 312 774,02 zł.

Jak wskazywał powód , kwota określająca wierzytelność powoda , którą skutecznie potrącił z wierzytelnością strony pozwanej , została ustalona w tamtym postępowaniu przez Sad I instancji, na podstawie opinii biegłego A. K. (1) . Z opinii tej , zdaniem J. G. wynikało, iż że wartość należnego powodowi udziału kapitałowego wynosi 312 772,02 zł i 156 344,45 zł, czyli łącznie 469 116,47 zł z czego kwota w wysokości 156 344,45 zł stanowi zysk z rozwiązanego przez spółkę odpisu aktualizującego, który nie został przez nią wypłacony powodowi.

Jak podawał dalej , wierzytelność z tytułu nierozliczonego dotąd zysku, została potwierdzona w stanowisku prawnym Sądu Apelacyjnego w K. , który w sprawie I ACa 1667/14 wyrokiem z dnia 19 marca 2015r zmienił rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w T.. W odniesieniu do niej stwierdził jednak , że zarzut jej potrącenia z egzekwowaną wierzytelnością strony powodowej mógłby być skuteczny dopiero w dacie wydawania orzeczenia przez Sąd II instancji.

Dlatego też, w dniu 19 marca 2015 r , powód złożył oświadczenie o potrąceniu tej wierzytelności w kwocie łącznej 156 344, 45 zł z pozostała częścią wierzytelności pozwanej spółki[w zakresie należności głównej] , która została stwierdzona w tytule wykonawczym, objętym obecnie sformułowanym przezeń żądaniem opozycyjnym.

Konsekwencją złożenia tego oświadczenia , które w zakresie skutku materialno prawnego wygaśnięcia wzajemnych należności jest to , iż żądanie powoda jest usprawiedliwione, skoro tym samym, egzekwowana przez spółkę (...) należność główna, a co za tym idzie również odsetki od niej, uległy umorzeniu.

Według stanowiska J. G. (1) kwota należnej mu wierzytelności , która objął zarzutem potrącenia , wyrażająca się ogólną sumą 156 344, 45 zł składa się z dwóch podstaw/ źródeł / Pierwszą jest nierozliczony wzajemnie pomiędzy stronami jego udział w zysku spółki . Drugą natomiast jest jego udział w korzyści , która pod postacią wzrostu skali zysku dla

spółki (...) wynikała z rozwiązania utworzonego wcześniej przez nią odpisu aktualizacyjnego. Zdaniem powoda tak definiowaną należność po jego stronie wyraża suma 52 114, 21 zł [a w obecnym postępowaniu odwołuje się do jej części w kwocie 37 261, 24 zł]

Motywuując swoje stanowisko podał także , że w zakresie pierwszej podstaw swojej pretensji wobec przeciwniczki właściwie wyraża ją suma - nie 105 957, 68 zł jak wynikało z treści oświadczenia o potrąceniu z 19 marca 2015r - ale 104 230, 24 zł.

Wyznacznikiem należności stanowiącej drugi element ostatecznego rozmiaru jego wierzytelności - kwoty 52 114, 21 zł , jest suma kolejnych wyrazów skończonego ciągu Fibonacciego, w którym każdy kolejny jest trzykrotnie niższy od poprzedniego , poczynając od kwoty wyjściowej- 104 230, 24 zł

Strona pozwana , początkowo, domagała się oddalenia powództwa w całości oraz obciążenia byłego wspólnika kosztami postępowania. Następnie uznała jednak powództwo co do kwoty 104 230,24 zł ale w zakresie należności odsetkowej od kwoty świadczenia głównego , stwierdzonego podważanym tytułem.

Motywuując to stanowisko podniosła , że na jej wniosek , w dniu 11 kwietnia 2016r , prowadzący postępowanie egzekucyjne Km 68/04 komornik , umorzył je co do kwoty 104 230, 24 zł , w zakresie odsetek z dniem 19 marca 2015r. O tym wniosku ograniczającym postępowanie wykonawcze strona pozwana poinformowała J. G. już w dniu jego złożenia tj. 21 marca 2016r.

W ocenie pozwanej spółki dalej idące żądanie dłużnika nie jest zasadne.

Sąd Apelacyjny w K.w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 marca 2015 r w sprawie I ACa 1667/14 rzeczywiście wskazał na możliwość powstania po stronie byłego wspólnika wierzytelności powstałej w wyniku rozwiązania przez spółkę odpisu aktualizacyjnego ale jej rozmiar wyznacza właśnie suma w zakresie której pozwana żądanie powoda uznała . Brak jest natomiast jakichkolwiek podstaw aby rozmiar ten powiększać w sposób wskazany przez powoda w oparciu o opisany przezeń ciąg liczbowy.

Pozwana argumentowała w dalszym ciągu , że opisaną wyżej wierzytelność wzajemną , którą powód objął oświadczeniem o potrąceniu zaliczyła na poczet należności odsetkowej, stwierdzonej egzekwowanym tytułem , albowiem J. G. składając nie zajął stanowiska co do kolejności zaliczenia. Wobec tego zaniechania pozwana skorzystała z uprawnienia , które jako dla wierzycielki , wynika dla niej z art. 451 §1 kc. , także w sytuacji gdy jednorodząjowy [pieniężny] dług składa się z należności głównej i odsetkowej.

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2016r , Sąd Okręgowy w Tarnowie :

- pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy - wyrok Sądu Okręgowego w K.z dnia 12 lutego 2003 , sygn. akt V GC 415/02 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 3 grudnia 2003 , sygn. akt I ACa 979/03 , co do kwoty 104 230, 24 zł , w zakresie odsetek z dniem 19 marca 2015r [pkt 1],

- w pozostałej części powództwo oddalił [pkt 2]

- zasądził od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w T.kwotę 5 075 zł , tytułem brakującej części opłaty od pozwu [pkt 3] oraz

- zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 5 454 zł , tytułem części kosztów procesu , w tym kosztów postępowania zabezpieczającego [pkt 4 sentencji wyroku]

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2003 r., IX GC 415/02, Sąd Okręgowy w K. zasądził od J. G. (1) na rzecz Przedsiębiorstwa (...), (...) spółka jawna w B. kwotę 454 263,80 zł z odsetkami oraz kosztami postępowania w kwocie 48 328,20 zł.

Sąd Apelacyjny w K. sygn. akt I ACa 979/03, wyrokiem z dnia 3 grudnia 2003 roku oddalił apelację pozwanego i zasądził od niego na rzecz powodowej spółki kwotę 5 400 zł, tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Od 2004 r, na podstawie tego tytułu wykonawczego komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w B., M. S. prowadzi z wniosku spółki (...) postępowanie egzekucyjne przeciwko J. G. (1), oznaczone sygnaturą 68/04.

Dłużnik był współnikiem spółki jawnej (...)z siedzibą w B., a jego udział kapitałowy wynosił 33 i 1/3 %.

W dniu 11 października 2002 r. w Sądzie Rejonowym w T. został złożony pozew o wyłączenie go ze spółki.

Wyrokiem z 13 maja 2005 r. powództwo zostało uwzględnione, a w dniu 19 października 2005 r. apelacja pozwanego została oddalona przez Sąd Okręgowy w T.

Były współnik , w dniu 22 stycznia 2008 r, złożył spółce (...) pisemne oświadczenie o potrąceniu z wierzytelnością stwierdzoną w wyroku Sądu Okręgowego w K. z 12 lutego 2003 roku, sygn. akt V GC 415/02 wierzytelności wzajemnej jaka przysługiwała mu tytułem spłaty udziału w związku z wyłączeniem ze spółki. To oświadczenie było podstawą dla J. G. do wystąpienia przeciwko spółce o pozbawienie wskazanego wyżej tytułu wykonalności.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w T. z dnia 30 maja 2014 roku, sygn. akt I C 476/08, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K.z dnia 19 marca 2015 roku, sygn. akt I ACa 1667/14 żądanie to zostało uwzględnione w części , a mianowicie w zakresie należności głównej w kwocie 312 772,02 zł z dniem 19 października 2005 roku.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że wobec wątpliwości co do tego czy należność za pobrane przez byłego współnika paliwo uda się odzyskać, w pozwanej spółce utworzono odpis aktualizacyjny, w wysokości łącznej 689 858,57 zł.

Ponieważ część wierzytelności z tego tytułu, stwierdzona wyrokiem Sądu Okręgowego w K.w sprawie IX GC 415/02, została przez J. G. (1) skutecznie potrącona z jego wierzytelnością z tytułu rozliczenia udziału w warunkach wyłączenia ze spółki , to w zakresie tegoż potrącenia odpis ten należało pomniejszyć o jego kwotę i sporządzić nowy bilans spółki, w którym dojdzie określenia na nowo kwoty , która pozostała spółce (...) do odzyskania od tego dłużnika.

Tego rodzaju korekta doprowadziła równocześnie do zwiększenia aktywów – zysku- spółki w którym J. G. (1) miał , dotąd nie rozliczony, udział odpowiadający jego udziałowi w majątku spółki przed jego wykluczeniem [33 i 1/3 % wynikającego stąd zwiększenia]

Odwołując się do tak zdefiniowanej wierzytelności , powód , w piśmie skierowanym do pozwanej z dnia 19 marca 2015 roku –doręczonym spółce 7 maja 2015 roku - złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 105 957,68 zł z tytułu rozwiązania odpisu aktualizacyjnego oraz w kwocie 52 906,13 zł, która odpowiadała ,jak wskazywał J. G. jego udziałowi w zwiększonym w ten sposób zysku pozwanej, której wysokość określało zastosowanie ciągu Finbocciego , według bilansu spółki sporządzonego przez biegłego w sprawie o sygnaturze akt I ACa 1667/14.

Łącznie zatem , w powołaniu się na te, niezależne od siebie podstawy powstania wierzytelności jego oświadczenie o potrąceniu obejmowało kwotę 158 863, 81 zł , którą oświadczejący potrącał z wymagalną wierzytelnością spółki (...) , w zakresie należności głównej , stwierdzoną wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 lutego 2003 roku, sygn. akt IX GC 415/02.

W odpowiedzi na to oświadczenie , pismem doręczonym powodowi w dniu 24 marca 2016r, spółka uznała potrącenie dokonane przez powoda do kwoty 104 230,24 zł. Równocześnie stwierdziła , iż na podstawie art. 451 § 1 zdanie drugie kc , zalicza ją na poczet odsetek od należności głównej , także zasądzonych wyrokiem z dnia 12 lutego 2013 roku, w sprawie o sygnaturze IX GC 415/02 Sądu Okręgowego w K.

Wskazała także, że dokonała ograniczenia egzekucji prowadzonej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w B.w sprawie sygn. Km 68/04 , co do wskazanej wyżej kwoty, w zakresie tych odsetek , z dniem 19 marca 2015 roku.

W następstwie tego ograniczenia komornik , umorzył postępowanie wykonawcze w części, jakiej dotyczył wnioszek wierzycielki.

W ramach oceny prawnej roszczenia zgłoszonego w pozwie , Sąd I instancji uznał je za usprawiedliwione w części, w której zostało uznane przez stronę przeciwną .

Przede wszystkim wskazał , że odwołując się do materialnego skutku umorzenia wzajemnych wierzytelności J. G. trafnie powołuje się na swoje oświadczenie z 19 marca 2015r . Skutek z niego wynikający ,może być skuteczną podstawą powództwa przeciw egzekucyjnego, opartego na podstawie z art. 840 §1 pkt 2 kpc.

Rozważając następnie to z jakiego tytułu i w jakiej wysokości wierzytelnością pieniężną powód dysponuje wobec pozwanej spółki , Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż jest to wierzytelność z tytułu zwiększenia zysku spółki , mająca swoje źródło w rozwiązaniu odpisu aktualizacyjnego , utworzonego uprzednio wobec wątpliwości w zakresie możliwości odzyskania od powoda należności za pobrane paliwo.

Rozwiązanie to , obejmując kwotę skutecznie dokonanego przez J. G. potrącenia o taka samą kwotę / wartość / zwiększa zysk pozwanej w którym , dotąd nie rozliczonym wzajemnie, powód także powinien mieć swój udział , w skali odpowiadającej jego udziałowi w spółce, w czasie kiedy był jej współnikiem.

Określając wymiar ilościowy tak zdefiniowanej wierzytelności powoda , do której mogło się odnosić jego oświadczenie o potrąceniu którego skutek materialny powołał on się jako podstawę swojego żądania, Sąd I instancji odwołał się do treści orzeczeń wydanych w poprzednio prowadzonym pomiędzy stronami procesie , a w szczególności do wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 19 marca 2015r sygn.. I ACa 1667/14 , którym , w następstwie zmiany orzeczenia Sądu I instancji, wykonalność tytułu wykonawczego , wyroku wydanego w sprawie V GC 415/02, Sądu Okręgowego w Krakowie , została ograniczona , w zakresie należności głównej , co do kwoty 312 777, 02 zł.

Wskazując na motywy orzeczenia reformatoryjnego Sądu II instancji , Sąd Okręgowy ocenił , że wobec takiej skali skutecznego potrącenia wierzytelności wzajemnej o taka wielkość zwiększył się - wobec ograniczenia rozmiaru odpisu aktualizacyjnego , zysk spółki (...), w którym udział J. G. (1) odpowiada jego udziałowi w spółce z okresu kiedy jej współnikiem .

Skoro tak , to tak zdefiniowana jego wierzytelność , którą mógł objąć oświadczeniem o potrąceniu , które wywołało skutek umorzenia wzajemnych pretensji- powoda i stwierdzonej podważanym tytułem , nie mógł przekraczać kwoty uznanej przez pozwaną, a zatem 104 230, 24 zł.

Pozostała część wierzytelności do której odwoływał się J. G. (1) w postępowaniu, którą identyfikował z częścią jego udziału w zwiększonym zysku spółki [ograniczając jej rozmiar w rozstrzyganej obecnie sprawie do sumy 37 261, 24 zł] Sąd Okręgowy ocenił jako niewymagalną, a wobec tego niezdatną do wzajemnego potrącenia pomiędzy stronami.

W odniesieniu do kolejnego zagadnienia relewantnego z punktu widzenia rozstrzygnięcia, a mianowicie określenia początkowej daty w jakiej potrącenie , w zakresie określonym przez Sąd jako skuteczne , było możliwe , ocenił , że J. G. (1) nie ma racji twierdząc, w nawiązaniu do treści art. 499 in fine kc, iż skutek materialny potrącenia nastąpił z dniem prawomocności orzeczenia Sądu Okręgowego w T. w przedmiocie wykluczenia powoda ze spółki tj z dniem 19 października 2005r.

Powołując się na motywy rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 19 marca 2015r , w sprawie I ACa 1667/14 wskazał , że dopiero w tej dacie okazało się jaki jej rzeczywisty rozmiar wierzytelności J. G. , którą zgłosił do potrącenia[w ramach oświadczenia z 22 stycznia 2008r] z wierzytelnością stwierdzoną w poważanym naówczas tytule wykonawczym z wierzytelnością własną wobec spółki z tytułu nierozliczonego udziału w niej/ który współtworzył także przyjęty w bilansie zysk spółki /

Rozmiar ten zdecydował również o tym , o jaka kwotę należy ograniczyć odpis aktualizacyjny utworzony w spółce , a co za tym idzie jaki jest udział byłego współnika w zysku stad wynikającym dla spółki. Wobec powyższego o stanie potrącalności obu pretensji finansowych stron można mówić dopiero w dacie wydania orzeczenia przez Sąd Apelacyjny a nie wcześniej, jak wynikało ze stanowiska powoda.

Zdaniem Sądu I instancji , nietrafny jest również pogląd powoda co do tego , że materialny skutek potrącenia [w zakresie sumy 104 230, 24 zł] powinien zgodnie z treścią oświadczenia o potrąceniu z 19 marca 2015r zostać odniesiony do należności głównej stwierdzonej w egzekwowanym przez pozwaną tytule.

Podzielił on w tym zakresie zapatrywanie spółki , która w sporze twierdziła , że należność służącą powodowi zaliczyła na poczet odsetek zasądzonych w wyroku z 12 lutego 2003r wraz z należnością główną , korzystając z uprawnienia jakie wynika ze zdania drugiego art. 451 § 1 kc.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 100 kpc , w ramach zastosowania której , Sąd I instancji podstawą rozdzielania ich pomiędzy stronami, uczynił zakres, w jakim powód wykazał swoje roszczeniu i w jakim strona przeciwna skutecznie się przed nim obroniła.

W odniesieniu do postępowania zabezpieczającego , którego koszty Sąd również pomiędzy nimi rozliczył, uznał , że J. G. jest zobligowany w całości je pokryć . Wobec tego zakres obowiązku zwrotu kosztów po jego stronie na rzecz spółki (...) określała suma obu , w ten sposób wyróżnionych , składników.

Apelację od tego wyroku złożył powód i zaskarżając go w punktach I , II i IV jego sentencji , domagał jego zmiany poprzez uwzględnienie żądania pozwu oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami postępowania za obydwie instancje.

Jako wniosek ewentualny sformułował żądanie wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego , w sposób mający dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie , a to art. 233 §1 kpc wobec przeprowadzenia wadliwej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów , efektem czego było niepoprawne ustalenie , iż w oświadczeniu o potrąceniu z 19 marca 2015r , skarżący nie określił z jakim długiem własnym dokonuje kompensaty wierzytelności wzajemnej po stronie pozwanej spółki.

Zdaniem J. G. z treści tego oświadczenia, w sposób nie budzący wątpliwości wynikało , że zmierza on za jego pośrednictwem do wywołania materialnego skutku umorzenia wobec należności głównej w wysokości 141 491, 78 zł , stwierdzonej w podważanym obecnie tytule wykonawczym ,

- naruszenia prawa materialnego jako konsekwencji dokonania przez Sąd Okręgowy niepoprawnego zastosowania ;

a/ art. 451 §1 kc wobec nieoprawnego przyjęcia , iż powód nie wskazał , iż dokonuje potrącenia własnej wierzytelności ze wskazaną wyżej należnością główną ,

b/ art. 498 §1 kc , w następstwie której Sąd Okręgowy wyraził niepoprawny pogląd co daty powstania tzw. „stanu potrącalności” obu pretensji pieniężnych stron procesu , określając ją dopiero na dzień 19 marca 2015r . Tymczasem prawidłowa jego data to dzień 19 października 2005r. Realizacji podnoszonej wady skarżący upatrywał także w przyjęciu przez Sąd I instancji , iż w zakresie sumy 37 261, 24 zł wierzytelność byłego (...) spółki (...) nie uzyskała, na datę orzekania, przymiotu wymagalności.

Strona pozwana natomiast wniosła zażalenie obejmując nim punkt 3 sentencji wyroku Sądu Okręgowego , którym została zobowiązana do świadczenia na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Tarnowie, kwoty 5 075 zł, tytułem brakującej części opłaty od pozwu.

We wniosku sroka odwoławczego spółka (...) domagała się, w pierwszej kolejności, zmiany tej części rozstrzygnięcia i zwolnienia jej od nałożonego przez Sąd niższej instancji obowiązku fiskalnego. Ewentualnie postulowała uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy, w tym zakresie, Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Domagała się również obciążenia przeciwnika procesowego kosztami postępowania zażaleniowego.

Odnosząc się natomiast do apelacji J. G. (1) postulowała jej oddalenie, jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz przyznanie na swoją rzecz od skarżącego kosztów postępowania apelacyjnego.

Z kolei powód nie zajął merytorycznego stanowiska co do zażalenia wniesionego przez spółkę.

Rozpoznając apelację i zażalenie, Sąd Apelacyjny rozważył :

Środki odwoławcze stron nie są zasadne i podlegają oddaleniu.

Rozpoczynając ich ocenę od apelacji powoda, za nietrafny należy uznać zarzut procesowy, w ramach którego skarżący wskazuje na naruszenie przez Sąd I instancji normy art. 233 §1 kc, w następstwie przeprowadzenia dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, która miała doprowadzić, jego zdaniem, w swoich konsekwencjach do nieprawidłowego ustalenia faktycznego zgodnie z którym nie wskazał on w oświadczeniu o potrąceniu z 19 marca 2015r, iż dokonuje go w odniesieniu do należności głównej, stwierdzonej w podważanym tytule wykonawczym

Na wstępie przypomnieć należy, odwołując się do utrwalonego i podzielanego przez skład Sądu Apelacyjnego rozstrzygającego sprawę, stanowiska Sądu Najwyższego, wypracowanego na tle wykładni art. 233 §1 kpc, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia tego przepisu wymaga od strony wykazania na czym, w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń, nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania, czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach, wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, pozostając dowolną, nie doniosłą z tego punktu widzenia polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii, wyrażające podobne stanowisko, powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005, sygn. III CK 3/05, obydwa powołane za zbiorem Lex/

Analiza motywów jakimi posłużył się apelujący aby oceniany zarzut uzasadnić przekonuje, że nie podjął on nawet próby zbudowania takiej, merytorycznej polemiki z oceną dokonaną przez Sąd I instancji, poprzestając jedynie na stwierdzeniu, że ocena ta jest nieoprawna, wobec wadliwego ustalenia, na jej podstawie, jednej z okoliczności faktycznych.

Tak umotywowany zarzut mnie może być uznany za zasadny.

Wobec tego także, oparte na nim negowanie wskazanego ustalenia nie jest usprawiedliwione.

Co więcej i przede wszystkim zauważyć należy, że J. G. myli się twierdząc, że Sąd I instancji ustalił, iż nie określił on w oświadczeniu o potrąceniu z dnia 19 marca 2015r sposobu w jaki to czyni, podnosząc je, po stronie swojego długu do należności głównej, a nie odsetek.

Jak wynika z tych ustaleń / str 3 i 4 uzasadnienia wyroku / Sąd Okręgowy takiej konstatacji faktycznej nie czyni , nie odnosząc się w nich do tego, czy powód wskazywał z jaką należnością pozwanej wobec niego tego potrącenia wierzytelności wzajemnej dokonuje.

Dopiero w rozważaniach prawnych Sąd przeprowadził analizę sposobu poprawności zaliczenia ale z punktu widzenia pozwanej , która wykorzystując mechanizm określony w art. 451 § kc , dokonała go na należność odsetkową.

Niezasadność stawianego zarzutu procesowego i nietrafność powiązanej z nim negacji skarżącego, co do opisanego ustalenia mają to następstwo , iż ustalenia dokonane przez Sąd I instancji , jako poprawne i kompletne , Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Nie można podzielić sformułowanych przez apelującego zarzutów prawno - materialnych.

Wbrew jego stanowisku , nie jest dostateczną podstawą do zanegowania sposobu zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 451 §1 kc argument apelującego związany z tym czy wskazał czy też nie , w ramach oświadczenia o potrąceniu jaki własny dług pieniężny wobec pozwanej w ten sposób chce zaspokoić.

Jak już wskazywał Sąd II instancji wcześniej , Sąd Okręgowy nie czyni w tym zakresie tej treści ustalenia , które kontestuje apelujący, tym nie mniej wbrew jego pogładowi Sąd nie popełnił błędu zastosowania tej normy uznając , że pozwana mogła dokonać zaliczenia wierzytelności wzajemnej J. G. , na poczet należności odsetkowej stwierdzonej w egzekwowanym tytule , a zatem inaczej niż chciał tego powód w samym oświadczeniu 19 marca 2015r / por. k. 44 akt /

Nie może budzić wątpliwości , że oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wymagalnych wierzytelności tego samego rodzaju , zmierzając do wywołania skutku materialnoprawnego umorzenia wzajemnych zobowiązań stron , który wynika z brzmienia art. 498 §2 kc , w granicach w tej normie określonych , jest formą zaspokojenia własnego długu jaki oświadczający ma wobec jego adresata.

Treść oświadczenia powoda z 19 marca 2015r , w którym wskazał , iż jego zamiarem jest doprowadzenie w ten sposób do umorzenia zobowiązania w zakresie należności głównej , którą na podstawie wyroku z 12 lutego 2003r w sprawie V GC 415/02 , Sądu Okręgowego w K. , ma wobec niego spółka (...) , uczyniło aktualnym pytanie o skuteczność tego rodzaju „ kierunkowego „ określenia sposobu zaspokajania długu J. G. .

Odpowiedź na nie była tym bardziej istotna z punktu widzenia rozstrzygnięcia, gdy wziąć pod rozwagę , że współtworząca kodeksową instytucję potrącenia wierzytelności wzajemnych, norma art. 503 kc pozwala , także przy takim sposobie regulowania zobowiązań na [odpowiednie] zastosowanie mechanizmu zaliczania , opisanego przez przepis art. 451 kc .

Przede wszystkim jednak była ona doniosła dlatego , że pozwana dokonała takiego zaliczenia długu powoda inaczej , niż to postulował , co miało bezpośredni wpływ na wynik rozstrzyganego sporu.

W ocenie Sądu II instancji Sąd Okręgowy nie popełnił zarzucanego mu przez skarżącego błędu, zastosowania wskazanej wyżej normy prawnej.

Jego, przeciwne w tej kwestii stanowisko opiera się bowiem na wadliwym założeniu , że zastosowanie normy art. 451 §1 kc upoważniało go do dokonania tego rodzaju wyboru , a pozwana spółka była tym wyborem związana , w tym znaczeniu , iż nie miała kompetencji prawnej do dokonania zaliczenia w tej sposób uczynionej zapłaty za dług inaczej niż określił to składający oświadczenie o potrąceniu powód.

J. G. (1) nie bierze jednak pod rozwagę , że jego dług stwierdzony w tytule , którego wykonalność jest przez niego podważana , jakkolwiek jest złożony , obejmując zarówno należność główną jak i odsetki od niej, ma jednak jedną podstawę.

Jest nią stosunek prawny z którego wynikał dla powoda obowiązek świadczenia dla pozwanej równowartości paliwa , które wykorzystał , a z którego ze spółką nie rozliczył się.

Egzekwowany obecnie tytuł wykonawczy, stwierdzał istnienie oraz rozmiar ilościowy tej należności obciążającej J. G. (1) właśnie z tego tytułu.

W takiej sytuacji uprawnienie to , do którego odwołuje się konsekwentnie skarżący , także w ramach postępowania apelacyjnego w ogóle po jego stronie nie powstało. Istnieje ono bowiem o tyle o ile dłużnik ma wobec tego samego wierzyciela więcej niż jeden dług tego samego rodzaju.

W relacji stron mamy natomiast do czynienia z jednym , chociaż złożonym długiem J. G. , wobec pozwanej.

Wobec tego kompetencja, w zakresie sposobu zarachowania dokonanej przez potrącenie jego zapłaty , przysługiwała wyłącznie pozwanej spółce , na podstawie art. 451 §1 zd. 2 kc.

Skorzystanie z niego przez spółkę (...) nie wykroczyło poza granice określone przez tę normę.

Odeprzeć trzeba również , stawiany przez skarżącego zarzut naruszenia art. 498 §1 kc.

W jego ramach powód przede wszystkim neguje trafność przyjęcia przez Sąd Okręgowy , iż „stan potrącalności” obu wierzycieli stron , które były objęte jego oświadczeniem z 19 marca 2015r , należy wiązać dopiero z datą prawomocności wyroku Sądu Apelacyjnego w K.w sprawie I ACa 1667/14.

Stanowisko apelującego nie jest usprawiedliwione.

Nie uwzględnia ono bowiem stanowiska prawnego Sądu Apelacyjnego , zawartego w motywach tego rozstrzygnięcia. Abstrahuje także od tego jak sam powód identyfikował źródła własnej wierzycielności , która zgłosił do potrącenia , w oświadczeniu z 19 marca 2015r.

Sąd Apelacyjny zmieniając wówczas orzeczenie Sądu Okręgowego w Tarnowie wyraźnie wskazał , iż podstawą dla powstania po stronie J. G. dalszej pretensji finansowej z tytułu wzajemnego rozliczenia finansowego za okres kiedy był współnikiem może być to , że , na datę wydawania wyroku przez Sąd II instancji , dotąd nie została objęta takim rozliczeniem , mając swoje pierwotne źródło w wyłączeniu powoda ze spółki ta część należnego mu udziału w zysku , który pozwana uzyska przez to , że zostanie ograniczony pod względem rozmiaru ilościowego odpis aktualizacyjny , utworzony uprzednio w spółce , wobec obaw o możliwość skutecznego wyegzekwowania od J. G. należności stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sadu Okręgowego w K.z dnia 23 lutego 2003 , w sprawie o sygnaturze V GC 415/02]

O tym natomiast o jaka kwotę ten odpis może zostać ograniczony , a co za tym idzie , jaka wierzycielność z tytułu tego dodatkowego rozliczenia będzie przypadająca powodowi, jako byłemu współnikowi, zdecydował dopiero swoim orzeczeniem, Sąd Apelacyjny .

To ten Sąd , zmieniając wyrok Sądu niższej instancji, określił ostatecznie w jakim zakresie, ówczesnie oceniane oświadczenie powoda z dnia 22 stycznia 2008r o potrąceniu wierzycielności wzajemnej z tytułu nierozliczonego jego udziału kapitałowego , w tym udziału w zysku z lat poprzednich osiągniętych przez spółkę , jest skuteczne.

W ten sposób zweryfikowana w zakresie skuteczności prawnej ta forma zapłaty zobowiązania stwierdzonego egzekwowanym tytułem i jej , przyjęty ze skutkiem wiążącym dla stron i Sądów rozstrzygających ich obecny spór , rozmiar ilościowy , spowodowały , że dopiero od daty prawomocności wyroku Sądu Apelacyjnego - 19 marca 2015r- można zasadnie mówić o zaistnieniu podstawy do powstania po stronie J. G. kolejnej- zindywidualizowanej w opisany wyżej sposób - wierzycielności pieniężnej wobec pozwanej.

Oczywistym wobec tego jest , że wymagalność jej nie mogła mieć miejsca wcześniej , a odwoływanie się przez skarżącego do statuowanej przez art. 499 kc mocy wstecznej oświadczenia o potrąceniu jest bezzasadne.

Nietrafnie także powód upatruje realizacji omawianego zarzutu w ocenie prawnej Sądu I instancji zgodnie z którym wierzytelność powoda w zakresie kwoty 37 261, 24 zł nie jest wymagalna.

Pogląd Sądu Okręgowego nie jest poprawny tym nie mniej nie można zasadnie mówić , iż jego wyrażenie stanowi naruszenie normy art. 498 §1 kc.

Przypomnieć należy , że składając oświadczenie o potrąceniu z 19 marca 2015r , powód w sposób wyraźny rozróżnił dwie podstawy swoich wierzytelności , które nim objął.

Pierwszą była nierozliczona dotąd część zysku spółki , który powstał przez to , że rozwiązaniu [w części] uległ dotąd istniejący u strony pozwanej odpis aktualizacyjny. Zakres tego rozwiązania odpowiadał ostatecznie określonej wierzytelności powoda , którą skutecznie potrącił z należnością strony pozwanej, potwierdzonej w tytule wykonawczym.

W nawiązaniu do przeprowadzonej w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 19 marca 2015r , opinii biegłego A. K. powód wskazywał , że kwota jemu należna z tego tytułu od (...) to 104 230, 24 zł odpowiadając 33 i 1/3 % z kwoty 312 777, 02, którą określił ten Sąd jako skutecznie przezeń potrąconą na podstawie oświadczenia kompensacyjnego z 22 stycznia 2008r

Niezależnie od niej , podstawy dla kolejnej wierzytelności tego samego rodzaju , której miał by być beneficjentem w relacji do strony pozwanej , w ogólnej sumie 52 114 21 zł , [odwołując się , w rozstrzyganej obecnie sprawie, materialnego skutku umorzenia , w zakresie jej części tj. kwoty 37 261, 24 zł] , powód w sposób jednoznaczny upatrywał w zwiększeniu w ten sposób przez (...) skali zysku , dla którego obliczenia, w odniesieniu do własnego w nim udziału , zastosował ciąg Fibonacciego./ por k. 44 akt /

Tak identyfikowana wierzytelność J. G. wobec pozwanej , zdaniem Sądu II instancji nie została wykazana jako przysługująca byłemu wspólnikowi na wyróżnionej przezeń podstawie .

Stanowisko prawne Sądu Apelacyjnego w sprawie I ACa 1667/14 , nawiązujące wprost do ustaleń opartych między in. opinii biegłego rewidenta A. K., jednoznacznie wiąże możliwość powstania po stronie powoda kolejnej pretensji finansowej z tytułu rozliczenia ze spółka (...) z następstwem w postaci rozwiązania odpisu aktualizacyjnego , które w skali odpowiadającej kwocie uznanego za skuteczne potrącenia z 22 stycznia 2008r miało zdecydować o powstaniu kolejnej części zysku , w którym odpowiedni udział powinien mieć także powód.

Stosując ten mechanizm , opisany bliżej , w zakresie skutków finansowych dla spółki przez biegłą , w zakończonym prawomocnie postępowaniu , za usprawiedliwione należy przyjąć , iż powód może skutecznie potrącić wobec spółki kwotę 104 230, 24 zł jako iloczynu sumy uznanego za skuteczne poprzedniego potrącenia dokonanego przez powoda [312 777, 02 zł] i wymiaru jego udziału kapitałowego w spółce, w czasie kiedy był jej wspólnikiem.

Jak wynika z motywów pozwu oraz treści oświadczenia o potrąceniu z 19 marca 2015r ta kwota była punktem wyjściowym dla określenia przez J. G. (1) wysokości kolejnej jego pretensji finansowej wobec przeciwniczki procesowej , dla której podstawę utożsamił ze „ zwiększeniem zysku” przy zastosowaniu metody ciągu Fibonacciego „ / k. 44 akt /

W postępowaniu nie wyjaśnił bliżej jaka jest wzajemna relacja pomiędzy obydwojma różnymi od siebie podstawami potrącanych wierzytelności , a co więcej, nie wskazał dlaczego dla określenia wymiaru tej drugiej [w łącznej kwocie 52 906, 13 zł należało zastosować ciąg matematyczny i to akurat ten do którego się odwołał.

Skarżący wprawdzie wskazał na opracowanie biegłej K. złożone w uprzednio zakończonej sprawie pomiędzy stronami , jednakowoż ekspertka ta wówczas nie powoływała się na ten sposób określenia tej części wierzytelności. Co więcej nie

mogła tego uczynić skoro punktem wyjścia dla niego była suma wynikająca z określenia , dopiero przez Sąd Apelacyjny skali skutecznego potrącenia wiarytelności wzajemnej , którego podstawą dla powoda było oświadczenie z 22 stycznia 2008r

Ta sytuacja , w warunkach jednoznacznego stanowiska pozwanej , która w procesie negowała przysługiwanie byłemu wspólnikowi tak identyfikowanej , w zakresie podstawy jak i wysokości, wiarytelności , decydowała o tym , że powód był zobowiązany jej dowieść, któremu to obowiązku nie sprostał.

Przy tym , z uwagi na zaistniała sytuację faktyczną pomiędzy stronami , w tym skomplikowany charakter , prowadzonych od wielu lat, w warunkach sporów sądowych, rozliczeń z tytułu udziału powoda w spółce, a także chociażby konieczności weryfikacji sposobu w jaki J. G. określił wysokość wskazanej wyżej wiarytelności tej części wiarytelności , niezbędnymi były wiadomości specjalne z zakresu księgowości w spółkach prawa handlowego.

Powód takiego dowodu nie zgłosił , co tym bardziej upewnia poprawność oceny , iż ta wiarytelności jako jemu przysługująca wobec pozwanej ,nie została przezeń dowiedziona.

Z podanych przyczyn w uznaniu apelacji za niezasadną , Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu , na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 498 §1 i 2, 503 w zw z art. 451 §1 kc. [pkt 1 wyroku]

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego była norma art. 98 §1 i 3 kpc i wynikająca z niej , dla ich wzajemnego rozliczenia pomiędzy stronami, zasada odpowiedzialności za wynik sprawy. Zważywszy na wskazaną przez apelującego wartość przedmiotu zaskarżenia oraz datę złożenia środka odwoławczego , kwota należna pozwanej od powoda , wyczerpując się w wynagrodzeniu m profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym , została ustalona na podstawie §2 pkt 6 w zw z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 [DzU z 2015 poz. 1804 z późn. zm.] / pkt 2 wyroku /

Zażalenie strony pozwanej nie jest uzasadnione i podlega oddaleniu.

Domagając się za jego pośrednictwem zmiany punktu 3 sentencji wyroku z 30 grudnia 2016r, spółka (...) powołała się na wyjątkowy , w zakresie zastosowania, przepis art. 102 kpc , który jej zdaniem , pomimo istnienia ku temu dostatecznych podstaw w odniesieniu do niej , nie został przez Sąd Okręgowy zastosowany.

Stanowisko skarżącego nie jest usprawiedliwione.

Ani charakter sprawy ani też sytuacja ekonomiczna spółki , do której nota bene autor zażalenia nawet nie nawiązuje w motywach swojego stanowiska, nie są , odczytane łącznie, wystarczającą podstawą do tego, aby stanowić uzasadnienie dla zastąpienia , w rozstrzyganej sprawie, generalnych zasad , według których dokonuje się rozliczeń kosztów w procesie , zasadą słuszności, na podstawie której spółka (...) miałyby zostać od obowiązku wynikającego z treści zaskarżonej części orzeczenia Sądu Okręgowego zwolniona.

Chybiony jest w tym kontekście także argument skarżącej o tym , iż nie miała wpływu na to , że powód zdecyduje się na wszczęcie kolejnego sporu sądowego pomiędzy stronami. Nie może jej być zatem przypisana odpowiedzialność za powstanie kosztów z nim związanych, w tym tych , do których zapłaty została zobowiązana.

Argument ten mógłby być rozważany z punktu widzenia trafności wniosku środka odwoławczego jedynie wówczas, gdyby rzeczywiście , nie dając powodu do wytoczenia powództwa spółka (...) uznała żądanie przy pierwszej czynności procesowej. Tak się jednak nie stało , skoro pozwana początkowo domagała się oddalenia powództwa opozycyjnego w całości./ por k. 89-91 akt /

Dlatego zażalenie jako niezasadne , podlega oddaleniu o którym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 kpc w zw z art. 397 §2 kpc.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Andrzej Struzik SSA Paweł Czepiel